

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félvre 6 kor., negyedév: 3 kor. — fill.
Vidéken: félvre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

DR. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főter 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

A komáromi kettős emléktábla.

Irta: **Balkányi Kálmán.**

— október 12.

Ma leplezik — le Révkomáromban Péczely József és Tóth Lőrincz szülőházán a díszes, domborművű emléktáblát.

Mióta szokásba jött, — pedig volt e idő, mikor nem volt szokásos? — hogy nevezetes mozzanatosokat kőbe véssenek a jövő nemzedékek emlékeztetésére: egy emléktábla sem készült el oiangyorsan, mint az a komáromi kőlap, amelyet — ma fognak leleplezni. Hosszas tanakodás nem előzte meg, sem a gyűjtőivel járó keserves martíromság. S bár az emlékmű szép és művészi, ádáz torzsalkodás, versengés nélkül lett azzá.

A komáromi Múzeum-egyesületé, ezé az izmos kis kulturtársaságé a dicsőség, hogy a régi komáromi paplak ma — országos érdeklődésnek lesz a középpontja. Irodalmi potentátok és Magyarországi kormányelnöke fogják ott hirdetni, hogy a közmívelődés szolgálatának nálunk is megvan a becsülete s az utókor elismerésére nem

csak a héroszok, hanem az egyszerűbb katonák is méltók, ha helyüket megállják.

Ime Rév-Komárom, Jókai büszke szülővárosa, halásan köszönti Péczely József és Tóth Lőrincz szellemét.

Egyesek kicsinyelni fogják az ötletet. „Ugyan még szóra is érdemes az, hogy egy fedél alatt született két író? Hátha véletlenül az egyik egy házzal odább jön a világra, az utókor emlékeztetére már kevésbé érdemes? Tóth Lőrincz nem írta volna-e meg kiváló jogtörténeti munkáit, ha történetesen bölcsője nem ugyanazon házban ring, ahol a Péczelyé?”

Bölcs igazság, de nekünk úgy tetszik, hogy e logikának fogyatéksége van. Mert az sem volt egyéb pusztá véletlennél, hogy Zrínyi eposza abban az esztendőben jelent meg újra, amikor a másik legnagyobb epikus, Arany János a világra jött. Ezt a véletlent használja fel mégis kiindulásul Beóthy Zsolt egyik legszebb kritikai tanulmányában.

Apró dolgok erősítik meg a nagy eszméket. Anekdoták gyak-

ran történeti problémákat világítanak meg. Ha ez a semmiség, két ha-onló pályán működő férfi születési helyének találkozása csak egy ifjuban is érdeklődést fog ébreszteni élettörténetük, koruk és e kor vezető eszméi iránt: akkor az a komáromi kőlap feladatát tulontul elérte.

*

A két férfi közül minket debreczenieket első sorban Péczely érdekel. Itt élt kis korától kezdve utolsó perczéig. A múlt század első felében összevissza nem taposta három-négy embernél több Debreczen homokját, aki tehetségben, jelentőségben felért volna Péczelyvel. De ami különösen vonz bennünket hozzá: az érdekessége. — Mert például a Tóth Lőrincz 67 esztendőt meghaladó írói pályája elejétől végig áttetsző, tiszta, világos. Sehol ugrás, sehol ellenmondás, semmi rejtély. Péczely életrajzában problémákat talál a kutató. Egy debreczeni puritán tudós, aki nagy tudománya mellett nem áttal leereszkedni az ifjusághoz, hogy példát adjon neki, buzdítsa a költészet ápolására.

A csunya esztétikájáról.

Irta: **Siebert Gyula.**

A minap egy fiziológiai könyvben olvastam egy tételt, amely gondolkodóba ejtett és meglehetősen elkedvetlenített. A szerző, aki tudós, a női test alkatát taglalta művében, közben egy kis esztétikai kirándulást tett és a többi közt azt állította, hogy a női nem csábos formái, melyek a művészembert elragadják, hullámos szépségüket kizárólag a kövörös rétegek lerakódásának köszönik. A tudomány embere olyan hidegen és nyugodtan mondta ezt, mintha valami nagyon természetes dologról beszélne.

Emellett egy kis ironia esendült át az érvelésén s első pillanatra az az érzésem támadt, hogy tudós szerzőm haragos indulatával körülbelül a következőket akarja a poéták és művészek lelkére kötni: „Milyen nevetségesek vagytok. Régtől fogva egyre az asszonyi szépséget s a szerelemet magasztaljátok és nem fáradtok el. Pedig az égő mámort, a mennybeli gyönyört csupán egy eléggé prózai téay okozza. Háj nélkül nincsen elbájolás és nincsen szerelem, balga költők!”

Anélkül, hogy tudós vitába elegend-nénk, el kell ismernünk, hogy ha egy fiziológus így beszél és gondolkodik, joga lehet hozzá a maga álláspontjából. Mert a rend és mód között, melylyel a ridég tudomány és a lelkes művészet embere a nő szépségének megfigyelésébe mélyed, valóban öles szakadék tátong. A tudós kutató szemekkel hatol mindennek a mélyére, gondosan elenzi a test orgaumát, a művész ellenben a külső jelenésbe merül, őt csupán a szép alakos látzata érdekli, szépségvonalak harmónikus játéka. Természetes dolog, hogy a tudomány emberének pozitív realizmus kell, melynek elérése kizár minden fellengz st.

S ez rendjén van. Csakhogy e kérdésben az éremnek az a másik oldala, hogy a természettudósok gondolkodása mélyebb szint fogott napjainkban a költészetben és művészetben. Igaz ugyan, ha ketten csinálják ugyanazt, az még sem mindig ugyanaz, de a tudósok exakt, elemző metodusa, mely de a tudományoknak feltétlen hasznót hajt, a tudományoknak legfőbbször kárköltőknek és művészeknek legtöbbször kárára megy. Borongóvá teszi esztétikai érzésüket, haszontalan teoretizálást szül és hideg hangulatpoézist terjeszt. Sőt megeshetik,

hogy a legpoétikusabb felfogásukat, a szerelmüket is elkedvetleníti.

Ez még Maupassantnál is megtörtént, aki utolsó könyvének egyikében lesujtottan vallotta be, hogy sokat megénekelte szerelmét szívéből utálta. Honnan származott hirtelen Maupassant aszkéta gyűlölete, szzaz az érzésével szemben, mely költői erejét egyre izgatta? Honnan eredt szerelmétől való elfordulása, attól a szerelmétől, melynek egyik mesterművében a legmodernebb énekek énekét dalolta? Maupassant maga megadta erre s választ. Azt a nézetet táplálta utóbb lelkivilágában, hogy a szerelem csalóka szemfényvesztés csupán s az ő szereleme hűsége részletet, igazságot és való megfigyelést követel, tegyük hozzá a romantikusokkal szemben.

A természet ad — ugymond — egyedül örök életet az emberiségnek s a szerelem azért sző varázsfátyolt a szemünk elé, hogy elfódje igazi végczélját, amely alapjában véve nyers és nem esztétikus. Innen való fájdalmas csalódásunk, ha mélyére látunk s hazug játéknak s innen való lesujtó bánatunk, mely mindenkit fogva ejt, ha az első szerelem gyönyöre szerte-foszlott.

Őszi és téli-ruhák tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegytisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-
uteza 42-ik szám.

Viszont tekintete zord, modora rideg, ellenmondást meg nem tűrő. Tanítványaival szemben szigorú, tisztársaival szemben sem enged a maga igazából. Magánéletében takarékos a fukarságig s az a néhány szó, ami öregek ajakán megmaradt róla, keveset beszél uttörő érdemeiről, keveset történelmi munkáinak becséről, de annál többet kapzsizágáról.

Péczynek uzsorás hire volt sokáig. A kofák bankárja ez a gúny-név ép úgy kijárt neki, mint a *viaszkatona*, amivel ridegségét csufolták.

Nos hát használjuk fel ezt az alkalmat s számoljunk le — ha csak lehet, egyszersmindenkorra, — az uzsora vádjával. Nagy könnyebb-ségemre szolgál, hogy erre vonatkozó és régebben is hangoztatott álláspontomat egy kiváló történelmi érzékű írónk, *Zilahi Kiss Béla* (Junius) a Budapesti Hírlap keddi számában kifejezetten magáévá tette.

A vagyoni helyzetnek, anyagi körülményeknek általában nagy hatásuk van az emberi élet folyására. A Péczy anyagi állapota különösen sok és zavaros megítélésben részesült.

Ezt helyrehozni az irodalomtörténet feladata, mely ma már nem könyvek lajstroma, sem nem vers-lábak váltakozását megfigyelő légiés tudomány, hanem kiváló egyének lelkének rajza. Ilyen értelemben igenis, számba vehetjük, honnan szerezte Péczy József az időben feltűnő nagy vagyonát.

— Uzsorás volt. Közönséges, alacsonyfajta uzsorás...

Igy szól a vád.

Igaz volna ez? Vagy ha alaptalan, mi adhatott okot e hamis

nézet elterjedésére, meggyökere-sedésére?

Első táplálékot adta: a Péczy vagyonának nagysága. „Háza, kertje, földje, pénze, mindene volt.” S ha meggondoljuk, hogy a maga szerzte vagyon ma is, mindig is irigyeket, rágalmozókat szólaltat meg, nem lep meg, hogy már a Péczy korában sokszor tették fel a gyanakvó kérdést: hogy jut egy szerény kis fizetésű professzor száz-ezren felüli vagyonhoz?

Hogyan? Hát nem foglalkozott örökké kölcsönadással? Kofáknak, mesterembereknek adogatott pénzt. Hja, aki szegény ember feje alól ránczigálja ki a párnát, könnyű annak összevásárolni az egész határt!

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a Péczy vagyonnak volt alapja is: ő maga édesatyjától 1600 frtot örökölt, de hozott pénzt a házhoz mindkét felesége is. Rendkívül takarékosak voltak. Mint Szücs István mondja, akinek közelről volt alkalma életét szemlélni: azon takarékosok közül való, kik ott, hol nincs helye és szüksége, egy fillért oly becsben tartanak, mint száz forintot, de ha kell, száz forintot is oly kevésbe vesznek, mint egy fillért.

A Péczy-féle gazdasági elvnek nem lehet ennél szebb dicsőretet mondani.

Tetemes jövedelem-forrás volt a diaktartás. Mindig lakott náluk néhány jobbmódu vidéki tanuló, így többek közt Gyka herczeg, egy dús gazdag oláh majoresztkó, aki éveken át volt a debreczeni főiskola hallgatója s mindig Péczy-éknél volt a szállása. De sokat

keresett Péczy a könyveiből is. Történelmi munkái, különösen a *Summarium* kelendősek voltak az egész országban, főleg a protestáns iskolákban.

Végre tagadhatatlan, hogy pénzt forgatta s kölcsön adogatott belőle, de e tekintetben megvalljuk, hogy a kofák bankárja s más eféle czimzésekben épenséggel megalázót nem találunk. Nem tekintélynek súlyával erőszakolt rá kölcsönt könnyelmű tanítványokra. Az ő kölcsön adott fillérei apró emberek existenciáját teremtették meg. Ami pedig az elkótyavetyélt párnákat illeti, mindennél világosabban szól az irás. Egész életében mindössze kétszer fordult követelése behajtása végett hivatalos segítséghez. (Hát százalékos interes-sel.) Végrehajtásra még akkor, tehát egyetlen egyszer sem került sor.

Mi maradhat hát meg a gáncsból, szemrehányásból.

Azonban utolsó ellenvetésül áll még, mint fért össze tanár hivatalával az örökös vagyonszerzési törekvés? Tudnunk kell, hogy Péczy-nél a vagyonszerzés nemcsak puszta ösztön, nem másoknál is előforduló takarékosági hajlamból eredt. Nála ez, hogy úgy mondjuk, nemzetgazdasági princípiummá szélesedett ki s szinte programmszerű megnyilatkozásra jut egy akadémiai értekezésében, amelylyel székét elfoglalta.

Semminek, sem vallásnak, sem kormány formának nincs oly befolyása a műveltségre, mint a nemzeti gazdagságnak. Hol kezdődött görög földön a miveődés? Ahol gazdagság volt: Kisásziában. A köz-

Igy okosodik Maupassant. De ez egy dekadens és faradt költő okoskodása, akiben az elementáris érzések elveszítették áradó erejüket s kárt vallottak tulus bőségük, vakítófényük következtében. Mennyire józannak, sőt szépellenesnek tűnik fel ez a nézet annak, aki egészséges érzékekkel itél a szerelem és az asszony fölött anélkül, hogy megtevesztené magát a fiziológiai végező-lokkal.

E kérdésben szerephez jut mindenestre az egyéni objektum is. Gondoljunk csak egy terjedelmes gabonaföldre, melyen nyári napkor enyhe szél fujdogál aranyos fényében fűdő, hullámos vetések között. A mezőgazda ilyenkor az aratásra és a gabona árára gondol és ezt tőle senki sem veszi zokon.

Am aki esztétikusnak találja, nem az aratásra gondol. Lelkére az aranyzöld kalásztenger felelevenítő pillanatra, a gyönyörű ritmusos hullámvás gyakorol benyomást.

Ugyanezt az érzést kelti föl bennünk egy szép kép festői varázsa és fokozottabb mértékben: egy szép asszony. Hogy a női alkat praktikus czélnak is megfelel és hasznos értéke van, ki érvvel ezzel? Ha a természet asszonyainkat arra a czélra teremtette volna, hogy a fiziológiai megfigyelések bennünk tiszta örömet lelnek, akkor bizonyára nem költökezett volna rájuk olyan pazar módon, ahogy a valósággal költökezett.

Hiszen másban csunyamód fukar volt ez a természet, jóllehet kiapadhatatlan kincsekben bővelkedik. A nővel szemben azon-

ban nemes volt, nagylelkű és tékozló is volt. Különös jókedvében formált egy műremek embert és asszonyt alakította, megáldva őt játéki kellemmel, csábos varázsszal és viruló teljességgel...

És éppen ez a viruló teljesség vagy épség, — mely kivételesen a nő fiziológiai hasznára emlékeztet, szurt szemet, ami modern emberainknak és hozta létre a csunya amaz esztétikáját, amely nem egészen világos okokból a sovány és ösztövé, a halvány és szűkesipőjű szépek jogaiért küzd.

Ezt az esztétikát pedig, bármennyire idegen előttünk, nem fogjuk egyszerűen elítélni, legfőképp azért nem, mert mindenestre egy mély és titkos kapocs művészi megnyilatkozása, mely a modern asszony lelke és testi külseje között tényleg van.

A modern asszony saját természetét korlátozza. Sokszor nyíltan küzd ellene s kijelenti, hogy nem lesz többé olyan animális, aminő volt. Nem nyugszik bele többé, hogy egyedüli létezője az anyaság, mert ezt egyénisége sérelmének tartja. S valóban szélesebb szellemi horizontot szerzett, mélyebben, gazdagabban és élénkebben érez, mint azok a szép Rubens-féle asszonyok, akikből a házasság geniusza friss és vidám közvetlenséggel beszél.

Ma már kevés az ilyen Rubens-asszony. S a mai modern élet törekvéseinek és lázas torlódásának légkörében meghalványultak az asszonyi arcok is, megsoványodtak a csipők és gondolkodók, álmodozók, lelkesültek meg szublimáltak lettek a nők. Ezekből a jelenségekből alkotja meg

magának a csunya esztétikája azt a női ideált, amely egy, ha nem is szép, de kétségtelen modern valóságokból való átvedlett női típust állít elénk.

A csunya esztétikája minden valószínűség szerint erkölcsi elemet rejt magában. A paritásnak, az igazi keresztényi részvevésnek azt a szikráját, mely a fáradozóknak és elnyomottaknak, a türelmeseknek és kitagadottaknak, szóval a természet mostoha gyermekeinek jól esik. S tán ezt tarthatjuk az esztétika legfőbb érdemének. Mert a nő szépsége valóban hatalom, melylyel szemben egy csunya nő lelke és esze bármily mély és ragyogó legyen, nehezen képes felülkerekedni. A szép asszonyt született uralkodónak mondják, akit áradó önérték tölthet el, hogy egyedül megjelenése feltűnést és tekintélyt kelt s egyetlen mosolya ronthat s teremthet új világot.

Kelet legendái mesélik, hogy a szultánok női kegyek kiérdemléseért nem egyszer csináltak koldusokból nagyvezéreket.

A nő szépsége a mi józan időnkben is sző ilyen meséket az Ezeregy éjszakából. Megsemmisít rang és fajokülönbségeket s egyuttal születési titulusnak, elvitathatlan nemességnek is bizonyul. Vele szemben tehát eléggé sajnálatraméltó a csunya nő sorsa, akinek lelkét keserű gond és tompa bu tölti el. Egy csunya nő igen sok derűs életörömet nélkülöz, vagy legalább is megkeserülnek az életörömei.

Egész létét szerencsétlennek véli, ha fülében cseng egy magasztos dal, mely a szép nőt dicsőíti. De ekkor, miközben néma

vagyonosodást s így elve szerint: a közművelődést is nemcsak a maga példájával igyekezett előmozdítani, hanem teljes szívvel és tárt pénzeszacskóval támogatott minden czélt, ami arra irányult. A legnagyobb körülményekkel hátrahagyott 12.000 forintot a debreczeni kollegiumra s megemlékezett a protestantizmus több hazai intézeteiről. Dus alapítvány hirdeti nevét az Akadémiánál is.

Amin egész életében buzgólkodott, a tehetségek nemes versenyét idézte fel Péczely. Valahányszor egy-egy érdemes munka jutalmát nyeri a Péczely-díjban: nem szabad megfeledkeznünk annak alapítójáról, az őszfürtű sápadt professzorról, aki szüntelenül szellemi mérkőzésre hívta fel élébtanítványait, majd az egész országot.

S mint a hőskor daliáinak az volt a boldogságuk, hogy a halálon túl is tornában, végnélküli csatákban gyönyörködhetnek, Péczely József is azzal a megnyugvással intézkedett úgy, hogy a nemes versengésnek, a pályabérkeltette buzgalomnak, a legrszebb szellemi tornának sohasem lesz vége.

A kü eskereső.

— október 12.

Egy kész operett van megírva a fődapesti Hírlap tegnapi számában, kész operett, mint valóságos történet, amely egy budapesti vendéglősnek példátlan naivságáról és hiszékenységről s ennek folytán elkövetkezett rettentő kómikus kalandjairól szól.

Az ujságok ismételten irtak spanyol

bánatával magába mered, megszáthatja a csunya esztétikája, vigasztaló szavakat mondhat neki és eszébe juttathatja a mai művészetnek a halvány és sovány, ösztövért és szücsipőjű szépekért való hevületét.

Ezért enyhébb, mondom, az ítéletünk a csunya esztétikájának hódoló művészet fölött, mert erkölcsi részvétele nyilvánvaló. De a művészetnek nem szabad olyan bünel terhelnit lelkiismeretét, mely az izlés és egészséges érzék ellen vét. Amely művészeti bűn: vagy határozottan szépellene, vagy tulzásig aszkéta.

Azután bizonyos, hogy a csunya esztétikájának meggyőződött hívei is megkönnyebbülten lélegzenek föl, ahogy pártfogolt bánatos alakjaik tömegében hirtelen egy szép nő alakját pillantják meg, aki meg lön áldva játszi kellemet, csábos varázsszal és viruló teltséggel... Az ilyen nő azonban manapság csaknem ritka szerencseként jelenik meg olyan kultúra közepett, mely a maga terhével és gondjával, visszasszása és divatos balgasága által az embereket eléggé kiforgatta. De ha megjelenik, valóban arról az aranyos jövődőről álmodunk, melyben egy mosolyzó hölgyemzedék fog virulni vigágban és csodálatban, mint azok a szerencsés halandók, akik egykor Hellász örökké ege alatt jártak, abban a görög honban, ahol a csunyanak gyakorlatba hozott esztétikáját, mint a szépnek felségséreimét, államilag üldözték...

szélfamosokról, akik leveleket küldözgetnek Magyarországra, elásott vagy elrejtett kincsesládával kecsegtetve az embereket; csak éppen néhány ezer koronára volna szükség, hogy a romantikus szívfacsaró mesébe burkolt kincs megtakaritassék a bátor vállalkozó számára. Csodálatos, hogy a spanyol hunczutok épp Magyarországra vetették magukat, amely leginkább a föld termését és hizott jószágát szállítja a külföldre. Hogy kincskeresőt is tudnánk szállítani: erre a föltevésre mindeddig nem szolgáltatunk okot.

Elég az hozzá, hogy Elked Antal, jámbor kocsmáros horogra akadt vagyis inkább kötélnek állt. Az ujságok minden figyelmeztetése és a józan észnek minden kétsége ellenére elhitte az ostoba spanyol mesét s tizezer koronával a zsebében a hosszú utra és merész kockázatra készen elindult Madridba kiváltani a kincset, amely egy láda titkos rekeszébe zárva, várta a megváltást, természetesen Elked Antal személyében.

Don Kihóte története, aki csatára kél a szélmalom ellen, valósággal szomorujáték ami eméerünk vállalkozásához képest, aki kéz ezekkel a zsebében utazik egy mebbeli kincs fölkeresésére, elutazik messze földre, egyedül, ismeretlenül, az idegen ország népének, viszonyainak és nyelvének ismerete nélkül, megértetni sem tudva magát senkivel, aki esetleg a bajba jutott embert látná benne s nem az áldozatra szánt másfajta teremtményt, amelyet elfogyasztani öröm. Vonatra ül a boldogtalan s viszi a pénzét, magát es a bőrét a spanyol piacra, egy furtangos banda prédájával, amely mintaszerű, mondhatni: pompásan szótt hálót vetett ki az ártatlan, jámbortermezéti magyar jövevénynek biztos vágóhidra való terelésére és kétségtelen kifosztására. Ez oly mulatságos eset, amelyhez fogható a költői képzelet is keveset teremtett.

Hogy micsoda kalandokon ment keresztül Elked Antal Madridban, hogyan esett a banda kezébe és milyen veszedelmek között szabadult meg: mindez meg van írva bő részletességgel a Budapesti Hírlap közleményében, kaczagtató szövegül egy megirandó magyar-spanyol bohózatos operett számára, amelynek e történetben meséje, bonyodalma és minden alakja készen várja a színpadot.

Nevezetes a mesében a többi között a fiskális szerepe, akinek Elked megmutatta a fogságban sinylődő Antonio Ramos levelet. Ez a tiszteletreméltó ügyvéd azt tanácsolta Elkednek, hogy utazzék le Madridba s kísértse meg a szerencsáját. A budapesti ügyvéd, amint meg van írva, azt a bölcs tanácsot adta a pörkölték és rostélyosok érdemekben megőszült kecskeméti-utczai atyafiának. Oh, hogy ezt meg kellett érni s ki kell írni a nevezetes tanulságot: vége van az ügyvédi fifika nimbusának.

Elked története a maga kalandosságában világraszóló esemény, mint minden szenzációs regény. Kétségtelenül be is fogja járni a világ sajtóját s mindenütt derülni fognak a magyar kincskeresőnek spanyolországi vállalkozásán. Nem is igen emlékszünk hasonló sikerült kalandra, amely annyi kómikumot hordana magában.

Mert felülni lehet, de ennyire felülni s hozzá ügyvédi tanácsal felülni ennyire,

ez túlhaladja a normális emberi gyöngeségek mértékét. Mesészerű az egész história s az ember ki nem jön az ámulatból és a nevetésből.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Presbiteri gyűlés. A debreczeni ev. ref. egyház presbitériuma 16-án, vasárnap délelőtt 10 órakor az egyháztanácstermében gyűlést tart, melyen egyházi részről Kiss Aron püspök, világi részről pedig Simorffy Imre főgondnok elnökök.

Választmányi ülés. Ma delután 3 órakor a Hittanhallgatók Segítő egyesületének választmánya Kövér Arpad szenior elnöklete alatt a főiskolai VII. számú terem-ben ülést tart.

Csapó- és Homokkerti istentiszteletek. A hittanhallgatók mozgalmat indítottak az iránt, hogy a Csapó- és a Homokkerti ev. ref. istentiszteleteken hittanhallgatók fungáljanak. Céljuk ezzel, hogy egyeszt könyítsenek a lelkészek amogy is nagy munkáján, másrészt pedig módot szereznek a hittanhallgatók, hogy a gyakorlatban is megismerkedjenek a lelkészi teendővel. Most engedélyt kérnek az igazgatótanácstól az istentiszteletek végzésére. Ugyancsak kérvényt intéznek az ev. ref. lelkészi karhoz, hogy az említett funkciókat engedjék át a hittanhallgatóknak. A két kérvénynek bizonyára szívesen adnak helyet.

Önképzőköri gyűlés. A Hittan-szaki Önképző-Társulat ma este fél 8 órakor az I. számú teremben ülést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. Előének. 2. Domján Lajos 1. é. hh. imát mond. 3. Meleg Gyula 3. é. hh. predikál. 4. Léttay Menyhért 4. é. hh. szabad előadást tart. 5. Dózsa Jenő 3. é. hh. szaval. 6. Jóljárt István 3. é. hh. imát mond. 7. Esetleges indítványok. 8. Utóének. Az ülésen idegenek is megjelenhetnek.

Beiratások az állami ipariskolába.

A budapesti m. kir. állami felső építőipariskola (VII. Csömöri-ut 74 sz. a.) rendes szakosztályába és az intézetben szervezett építő ipari téli tanfolyamra az 1904-905 isk. évre f. évi október hó 20-tól 29 dikéig tartanak a beiratások.

A rendes szakosztály hat félévre terjed. A végbizonyítvány hivatalos állásoknál érettségi bizonyítvány értékű, jogot ad az egyéves önkéntességre, három évi szabályszerű utólagos gyakorlat melletti jogot ad a kőműves-, kőfaragó- vagy ácsmesterség önálló üzésére s az építő mestersi vizsgálatra való jelentkezésre.

Felvételi feltételek: legalább 15 éves életkor, négy középiskolai (gymnasium, reál- vagy polgáriskolai) osztály végzése s legalább négy havi építő-gyakorlat.

Az építő-ipari téli tanfolyam négy téli félévre terjed (nov.—márc.) A végbizonyítvány munkakönyv váltására jogosít s három évi utólagos gyakorlat melletti jogot ad a kőműves, kőfaragó vagy ácsmesterség önálló üzésére s az építőmesterei vizsgálatra való jelentkezésre.

Felvételi feltételek: Legalább 15 éves életkor írni, olvasni és számolni tudás és legalább egy évi építő-gyakorlat.

Szükséges okmányok mind a rendes szakosztályban, mind az építő-ipari téli tanfolyamon: keresztlevél vagy születési bizonyítvány, az összes iskolai bizonyítványok, iparhatóságilag hitelesített gyakorlati bizonyítvány, ujraltatási bizonyítvány. A téli tanfolyamra jelentkezők erkölcsi bizonyítványt is tartoznak bemutatni. — A beiratási díj 4, a tandíj félévenként 20 korona. Az igazgatóság.

Czetz János tábornokról.

— Valótlan állítások. —

Czetz debr. előléptetése tábornokká.

— október 12.

Czetz tábornokról egyes budapesti és vidéki lapok olyan rágalmat közölnek Görgey Arthur tábornokkal való beszélgetés alakjában, ami, ha igaz lenne, a tábornok becsületén csorbát ejtene s a dicsőségesen működött erdélyi hadtest vezérkarának fejről tépné le a babért.

Azt adja ez az újságíró a Görgey szája, hogy Czetz tábornok az ezredesi rangig emelkedett s úgy tudja, hogy csak Amerikában lett tábornokká. Ez nem igaz. Görgey tábornok, mint saját becsületére és bajtársa emlékének tisztaságára érzékeny katona ilyen nyilatkozatot nem tehetett. — Kolozsvárról sürgönylevelében kérték fel a visegrádi villájában időző Görgeyt, hogy ezt a tőle eredőnek állított rágalmat 24 órán belül a hazai lapokban saját neve aláírásával cáfolja meg, s az elhúnyt bajtársa emlékére dobott sarat ezzel mossa le.

A Czetz tábornok 1848—49 es kinevezéseire vonatkozó hivatalos adatok az Orsz. történelmi ereklyemuzeumban levő hivatalos lap, valamint Bem tábornok parancskönyve szerint a következők:

Közlöny 1848. nov. 3. (146. sz.) Kinevezetnek őrnagy a tábornokhoz Czetz János, egyszersmint br. Vay Miklós mellé, tábornoki segéd, tábornoki százados.

Pest, október 30. 1848.

Mészáros Lázár,
hadügyminiszter.

Közlöny, 1848. december 30. (201. sz.) A vezérkarhoz alezredesül Czetz János tábornoki őrnagy kinevezetik. A kinevezés rang és illetményekre nézve december 1-től számítható.

Mészáros Lázár,
hadügyminiszter.

Közlöny, 1849. március 31. (67. sz.) Ezredessé Czetz János alezredes f. évi febr. 12-től számítható ranggal és illetményvel kinevezetik.

Debreczen, március 29. 1849.

Mészáros Lázár,
hadügyminiszter.

Bem tábornok eredeti parancskönyve.

Karánsebes, ápril. 18. 1849.

Hadi működésem folytatandó, el kell-eit egy időre Erdélyt hagynom s Czetz ezredes urat, kit generálisi hivatalra felajánlottam, ebbeli megerősítése még meg nem érkezett, de meg fog jönni, — biztam meg az erdélyi főparancsnoksággal.

Meghagyom tehát minden kerületi parancsnokságnak, jelentéseiket ezután Czetz ezredes urhoz Szebenbe tenni, mint-hogy a rendeleteket is tőle fogják venni.

Bem.

Közlöny 1849. május 11. (102. sz.) E. 13074/a. ü. m.

A hadügyminisztérium előterjesztésére, az ország kormányzója által, Czetz János ezredes eddigi hű szolgálatai és a csatá-téren szerzett érdemei tekintetéből f. év május 6-tól számítható ranggal és illetm-nyekkel tábornokká léptetik elő.

Debreczen, május 8. 1849.

Klapka tábornok,
h. hadügyminiszter.

Miért kellett Czetz tábornokot frissen hantolt sírjánál megrágalmazni, hogy itthon csak ezredes volt s Amerikában lett tábor-nokká?...

NAPI HIREK.

— **A Csokonai-kör és a Péczely-ünnep.** A Komáromi emléktábla leleplezésével lapunk első helyén foglalkozunk. Révkomárom városa kített magáért, országos hírű vendégeit nagy előkészülettel várja. Ott lesz a dunántúli közművelődési egyesület egész tisztikara, csak Széll K. marad el családi gyászja miatt. Az ünnepi beszédet Rákosi Jenő főrendibázi tag fogja tartani s beszélni fog Beöthy Zsolt is: Debreczenből meghívást nyert Baranyai Géza es és kir. kamarás elnök és Alapi Gyula titkártól Balkányi Kálmán ügyvédjelölt is, mint az „emléktábla eszméjének megpendítője”, azonban táviratilag kimentette magát. A Csokonai-kör nevében Szávay Gyula fogja méltatni Tóth Lőrincz és Péczely érdemeit. — A komáromi szép ünnep Debreczent s a Csokonai-kört több oldalról érdekli. Péczely József évtizedeken át volt a debreczeni kollégiumnak híres tanára, akinek fő-förösze volt a Csokonai síremlékének fölállításában és aki nagy összegű alapítványokat tett a debreczeni kollégium és a m. t. akadémia javára. — Szülőházát Balkányi Kálmán kutatta ki, aki a Csokonai-kör által Péczely életrajzára kitűzött pályakérdés megoldásával megnyerte a kaszinó Kazinezy-díját.

— **A városházáról.** Szabó Kálmán katona-ügyosztályi tanácsnok pár napi tartózkodásra Budapestre utazott.

— **Uj gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi miniszter Udvarhelyi Géza városgazdát Debreczen város határának területére a gazdasági tudósítói tiszttel megbizta.

— **Katonai felülvizsgálat.** E hó 17-én Domahidy Elemér főispán elnöklésével a Pavillon laktanyában vegyes katonai felülvizsgálat lesz.

— **A vadásztársulat ülése.** A vadásztársulat választmánya szombat délután 5 órakor a mezőrendőrkapitányság helyiségében ülést tart.

— **A helyi vasut és a motoros forgalom.** A helyi vasut igazgatósága még augusztus hóra ígérte, hogy behozza a motoros forgalmat. Majd elállott etől a tervétől és október 1-re helyezte kilátásba a motoros közlekedést. De a közönség már tudja és meg is szokta, hogy a helyi vasut ígérete csak üres szóbeszéd marad, mert első a részvényesek, csak azután a közönség érdeke. A helyi vasut **czéljaival** ismerős a nagy közönség, így megértheti a huza-vona okát. A helyi vasut pedig mindenkor a közönség érdekeire hivatkozik. Így tett legutóbb is azzal a beadványával, melyet a tanácshoz intézett és amelyben azzal a tervvel áll elő, hogy a közönség érdekében a teher-vonatok közlekedését a külsőségekre akarja áttérteni és a motoros közlekedést megvalósítani, ami a közönség érdekében történék. De — itt buvik ki a szeg a zsákból, mivel ez az átalakítás a vasut részéről nagyobb anyagi áldozatot igényel, kéri a tanácsot, **hosszabbítsa meg a vasut koncessióját** és a részletek megbeszélése végett küldjön ki a maga kebeléből egy bizottságot. A tanács már fog-

lalkozott ezzel a beadványával is. **A tanács kimondta, miután meggyőződést szerzett arról, hogy a helyi vasut egyáltalában nem szolgálja a közönség érdekeit és tekintettel arra is, hogy a helyi vasut volt az, mely a villamos világítás behozatalát, ami vágya a közönségnek, a tárgyalások indokolatlan megszakításával, legalább is hosszabb időre lehetetlenné tette; továbbá a helyi vasut beadványa oly előkészületlen, hogy a tanács esetleges kiküldöttjeinek még felhatalmazást sem adhat a tárgyalásokon való magatartásra, a tanács maga részéről senki sem küld ki és ez irányban a helyi vasutal tárgyalásba nem bocsátkozik.**

— **Ügyvédből törvényszéki aljegyző.** Az igazságügyminiszter dr. Jeney György debreczeni gyakorló ügyvédet a szegedi törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Paál Andor tiszalóki járásbírói irakot a debreczeni kir. táblához helyezte át.

— **Dalestély.** A debreczeni városi dalegylet november hónap 3 án, csütörtökön az Arany Bika dísztermében dalestélyt rendez, melynek műsorát most készítik el.

— **Katonai szemle.** A közös hadsereg tartalékosainak szemléje tegnap vette kezdetét és szombatig tart. A tegnapi nap folyamán 256 tartalékos jelentkezett.

— **Elfogott ékszerrelváj.** A napokban történt, hogy Steinacker Aurél főhadnagy cselédje elszökött, de előbb azonban két briliáns kövű aranytűt és egy arany melltűt 280 korona értékben magához vett. A rendőrség táviratot küldött Bárándra, ahová Nagy Erzsébet, a tolvaj cseléd való. A táviratnak meg lett az eredménye, a mennyiben Nagy Erzsébetet ott elfogták. A lopott ékszereken kívül megtaláltak a cselédnél néhány olyan tárgyat, — mint a mely Steinackeréktól való. Nagy Erzsébetet átadják a debreczeni rendőrségnek.

— **Tőzsdei jelentések a vásártereken.** A miniszter elrendelte, hogy a budapesti gabonaüzlet árjegyzéseit és zárlatát táviratban tudassák mindennap az ország valamennyi táviróhivatalánál. A táviratot a táviratnál ki kell függeszteni, az előljárásságok pedig tartoznak a táviratokat másolatban a gabona piacz több helyén feltűnő módon kifüggeszteni, hogy a gazdaközönség állandóan hiteles értesítést nyerjen a gabonaárak állásáról. A miniszteri rsndele-tet már a napokban foganatosítják.

— **Szerencsétlen esés.** Ilyés Gábor favágó a Késes-utca 3. számú háznál olyan szerencsétlenül esett a szeméttartóba, hogy a derekában valami in vagy ér megpattant. Bénultan, szinte eszméletlenül szállították lakására.

— **A műpartoló egyesület téli műtárlata.** A debreczeni műpartoló egyesület már megtette az előkészületeket a téli műtárlatra. Kibocsájtotta a meghívókat, illetve a felhívásokat a magyar festőművészekhez, hogy vegyenek részt a kiállításban. Nem régen lett a felhívás kibocsájtva s már eddig is közel 40 művész jelentkezett a Magyar Képzőművészeti Társulatnál, mely a beküldött műveket felülbírálja. Domahidy Elemér főispán közbenjárására a városi tanács ismét megengedte, hogy a tárlatot a városháza nagytermében tartsák meg, mely az egyedüli alkalmas hely tárlatok rendezésére. Az ezidei tárlat december hó 1—15-ig lesz megtartva.

— **Megverték az ivópajtással** Két pajtásával mulatott a Mezei féle korezmában Bence Károly napzamos. Az elfogyasztott italok kifizetésénél — a rendőri jelentés szerint — holmi nézeteltérések voltak. Ennek eredménye lett aztán az, hogy mikor a korezmából kijöttek, a két czimbora neki

esett Benczének és ököllel meg botokkal úgy elverték, hogy véresen, eszméletlenül szállították a kórházba. Sebsi súlyosak.

— **Talált csontvázak.** Seress József, a 3. honvéd gyalogezred kantinosa házat épített. Az építés közben a földből 4-5 ember csontváz került napvilágra. A háztelken ásásokat végeznek, hogy nem találjanak-e érdekesebb maradványokra.

— **Tisza István iskolatársai.** A magyar miniszterelnök 1875-ben tett érettségét a debreczeni kollégiumban s tanuló társai azt tervezik, hogy az 1905. évben összejönnek, szintén Debreczenben. Az összejövetelt rendező-bizottság már meg is alakult és fénigmeddig összeállították azok névsorát, akiknek gróf Tisza Istvánnal együtt volt szorososójuk érettségézn. A névsorból a tekintetben is tájékozódhatunk, hogy a miniszterelnök iskolatársai mennyire vitték. Kétségtelen, hogy sok tehetséges és szorgalmas ifju akadt köztük, akik az életben igyekeztek előre jutni, de akik, hajh nagy eredményeket nem igen érthettek el, mert protekció és családi összeköttetések hiányában haladtak utjukon. — Tisza iskolatársai között legtöbb a református lelkész. Van köztük orvos, ügyvéd, hivatalnok, honvédtiszt, de olyan, akinek országos neve és nagy állása lenne, nem igen akad. Pedig kétségtelenül dolgoztak és fáradtak, legalább is annyi szorgalommal és talantummal, amennyi Tiszának jutott, aki miniszterelnökségig vitte. Ha most már megállapítjuk, hogy gróf Tisza iskolatársai a boldogulás útján mennyire haladtak és hogy náluk Tisza aligha volt különb, arra is következtethetünk: hogy ha a miniszterelnöknek nem Tisza Kálmán az apja: az esetben a kegyelmes ur ez idő szerint a vidék valamely városában legfőbb orvos, ügyvéd vagy adótárnok lehetne, mert hát azt, hogy ő mindent a tehetségének és képzettségének köszönhet, bajos volna állítani.

— **Díjnokok emlékirata.** A telekkönyvi betétszerkesztésnél alkalmazott szakdíjnokok a tavaszszal kongresszust tartottak Debreczenben. Eanek a tanácskozásnak eredménye az az emlékirat, melyet közelebb küldöttség útján készülnek átnyújtani az igazságügyminiszternek. — Az emlékirat a következő kilencz pontban foglalja össze a szakdíjnokok sorsjavító kívánságait: 1. A három korona alapfizetés 2-2 évenként emelkedjék 50 fillérral, míg eléri a 4 koronát. 2. Az egy korona napi pótlék a telekkönyvi hatóság székhelyén végzett munkával is járjon 3. Igazolt betegség esetén három hónapig az egész, újabb három hónapig a félfizetés, további hat hónapig fizetés nélkül az állás biztosíttassék. 4. A fegyvergyakorlatra bevonulók 2 hétig kapják napidíjukat. 5. Az előléptetés szempontjából a szakdíjnoki szolgálati idő 5 évben állapíttassék meg. 6. Athelyezési átalány. 7. Féláru vasuti jegyre szóló igazolvány. 8. Az irnoki állásokra való pályázásnál elsőbbség. 9. A díjnoki szolgálatnak a nyugdíjidejébe való beszámítása.

— **Pinczék az ut alatt.** Érdekes dolognak jöttek nyomára Egyeken utépítés közben. Az állomási épülettől a községig vezető utat most kövezik. Az előmunkálások közben egy helyen beszakadt a munkások alatt a föld és a támadt nyílás egy boros pinczébe vezetett. Később még egy ilyen — az ut alatt elhúzódó — boros pinczét találtak. Ugyanis az ut mentén szőlőskertek terülnek el. A kertekben épített pinczék közül kettő olyan nagy, hogy az ut alatt is elhúzódik. Most egy bizottság fogja eldönteni, vajon megmaradhat-e a két pincze mostani állapotában, vagy pedig be kell-e temetni.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Király Márton ev. ref. 37 éves, Nemes Mária róm. kath. 9 éves, Tóth András ev. ref. 79 éves, Besenyey László ev. ref. 10 napos.

— **Mulatos vendég.** A Szép Juhászhoz címzett fogadóban mulatott tegnap délután Balogh Miklós nánási gazdaember. Mikor leszámolásra került a sor, Balogh 33 koronát fizetett italért, de a vendéglős még tíz koronát követelt a cigányoknak. Emiatt a derék nánási dühös lett, botrányt csinált úgy, hogy a központra kísérték, hol a fizetési ügyet is elintézték.

— **Eljegyzés.** Kardos Vilmos eljegyezte Rómer Janka kisasszonyt, Rómer Simon helybeli lakos leányát.

— **Büvészestély a Hungária kávéházban.** S. Vienée magyar származású híres bűvész ma este rendkívül érdekes előadást rendez a Hungária kávéház helyiségében. A bűvész, kinek mutatóvanyai messze tulszárnyalják a szokott bűvészeti előadásokat, eddig különösen a világfürdő-kön működött, hol mindenütt a legnagyobb siker és elismerés kísérte új, megfejthetetlen produkcióit. Az előadás szorosán családijellegű. Felhívjuk az érdekes előadásra azok figyelmét, kik szeretik a bűvészeti előadásokat.

— **A hölgyközönségnek** mindig gondot okozott a (mieder) fűző. Ettől függ a női természet csinosasága, ez pedig csak úgy érhető el, ha minden hölgy a saját természetére szabott fűzőt viseli, mert ezáltal jut csak érvényre a női természet szépsége. Azonkívül egészségi szempontból is ajánlatosabb az így készített fűző, mint a gyári fűző, miert is minden hölgy saját érdekében ocslekszik, ha mellfűzőt Goldstein Karolina műtermében (Debreczen Piaczter) készített, ki specialista az ily fűzők készítésében, mit fényesen igazol számtalan szaktekintély elismerő levele. Rendelések szabatosan mérték után 6 óra alatt készülnek. A dus választékú raktári fűzők méltányos árban árusítatnak.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfaluassy-ház. Állandó fényképképzés és a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.**

— **Fogfájást és szájbüzt** azonnal megszüntet a „Plombus“ amerikai önpombázó szer. Bővebbet a lapunk mai számában közzétett hirdetésben.

TAVIRATOK.

(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 12. Perczel Dezső elnök bejelenti, hogy a miniszterelnök az indítványkönyvbe egy indítványt jegyzett be, mely a következőképen szól:

Határozza el a Ház, hogy egy 25 tagu bizottság választassék a házszabályok módosítására vonatkozó javaslat kidolgozására.

Az elnök jelenti, hogy az indítványt kinyomatják, szétosztják és annak idején intézkedni fog, hogy felolvassák.

Az ellenzék azonali felolvasását követeli.

Rákosi Viktor jegyző felolvassa az indítványt.

Ezután a miniszterelnök jelentését tárgyalták, mely a Ház tudomására adja a királyi döntést a kvótá megállapítására vonatkozólag.

Hozzászóltak:

Babó Mihály, Ugron Gábor és Rakovszky István.

Ugron Gábor konstatálja, hogy

a magyar kormány Ausztriát támogatja a törvénytelenességben és ezt a kormány rendszeresíteni is akarja.

Tisza István a királyi döntést védelmezi és azt mondja, hogy Ausztriában minden az alkotmány szerint történik. **Tiltakozik az ellen a hang ellen, amelylyel az osztrák kormányról és alkotmányról beszél Ugron.**

Bakonyi Samu: De hamar megbarátkozott az előkelő idegennel!

Bethlen Balázs gróf interpellál a takarmányhiány ügyében.

Tallian miniszter megnyugtató válasza után **Ugron** Gábor a rákosi vonatkieljárás ügyében interpellál.

Hieronymy miniszter mentegette a vasutat, de megígérte a szigorú vizsgálat megindítását.

Mindkét interpellációt tudomásul vették.

A Ház holnap nem tart ülést.

Körber a császárnál.

Bécs, október 12. A császár ma kihallgatáson fogadta Körber miniszterelnököt. A kihallgatás a kiegyezéssel állott összefüggésben.

Orosz-japán háború.

Pétervárról jelentik, hogy 5 és 6-ika közötti éjjelen a japánok Port-Arthur ellen heves támadást intéztek. Az oroszok a japánokat visszaverték és 10 ostromágyut zsákmányul ejtettek.

Tokióból jelentik, hogy a Jantai bányánál tegnap óta nagy csata folyik, de eredmény még ismeretlen.

Fiume, okt. 12. Az orosz kormány az itteni gyárban 100 torpedót rendelt. A torpedókat Sebastopolba fekete tengeri hajórajhoz küldik.

Budapesti árutözsde.

Készáru: csendes.

— okt. 12.

Buza őszre	10 14—
Buza tavaszra	10 59—
Rozs őszre	7 63—7 64
Rozs tavaszra	8 03—8 04
Tengeri őszre	7 42—7 43
Zab	7 91—7 92
Arpa	7 32—7 33

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szerda, okt. 12. Fatinicza. (Operett.)

„A“ bérlet.

Csütörtök, okt. 13. Bizáncz. (Szinmű, harmadszor.) „B“ bérlet.

Péntek, okt. 14. Eleven ördög. (Operett.) „C“ bérlet.

Szombat, okt. 15. Bizáncz. (Szinmű, negyedszer.) „A“ bérlet.

Bizáncz. Herczeg Ferencz mesteri alkotása a „Bizáncz“ tegnap este már nem találkozott olyan érdeklődéssel, mint az első előadás alkalmával. Az előadásra tegnap nagyobb gondot fordítottak és az összjáték is jobb volt. A szereplők közül első-sorban Sebestyén Géza, továbbá Palágyi, Jászszkyné és Menszáros Margit tunket ki és arattak sikert.

TARKASÁGOK.

„Mátészalka halad“.

Mátészalka, amelyik halad, ugyanaz a Mátészalka, amelyik halad „gyászba van“. Most már tetszik tudni, ugy-e, melyik az? Hiszen az egyik legszebb magyar nótábalada kezdődik ezzel a sokat sejtető kijelentéssel:

Mátészalka gyászba van...

Most azonban úgy áll a bál, hogy Mátészalka nincsen többé gyászba, hanem „Mátészalka halad“. Ez pedig nem egy együgyű balladának a kezdő sora, hanem egy újságcikkeknek a címe, amely a napokban jelent meg a kormányparti lapokban. Ebben igen körülmenyesen előadatik, hogy mit kelljen érteni a fenti cím alatt. Nem kevesebbet, mint azt, hogy „Mátészalka nagyközség elhatározta, hogy utczáinak köjáróit kiaszfaloztatja, a vasutállomáshoz három fásoros sétányt készített s küldöttséget intéz a fúttuszminiszterhez, adjon államsegélyt a községnek egy polgári iskola létesítése végett.“

Hát tréfa ide, tréfa oda, tagadhatatlanul derék dolog ez Mátészalkátul. Mégis csak jobb haladai, mintsem gyászban maradai. Ha mi így tudnánk haladni, a fátyolat neki, deczenium alatt minden várost lepipálnánk az innetső hemiszférán! Az aszfalt, a vasuti fásor, a polgári iskola építési programja, a közuti villamos és a harmadik egyetem. Oh, az a Mátészalka, az bizonyára nem aféle paraszt falu, mint a többi. Ott bizonyosan kanári zeng minden bokorban, fűszerebb az esti szél és himzettebb a rét virága, mint teszem Szoboszlón, Kaban, Nádudvaron, ahol csak verebek csipognak a nádteó aljában és végkép nincs fűszerszaga az esti szélnek. Ahol annyi a kulturérzés, mint Mátészalkán, ott bizonyára meg a kanások is Smith Adamot hordják a szűrük ujában s több intelligenciának kell lenni a halina posztóban, mint másutt a császárkában.

Avagy ha nem így van s a népies poézis szempontjából tiszteletet érdemlő falu is csak olyan girbe-gurba, sáros-poros, szürös-sabás és épen azért vidám, bartságos és becsületes falu, mint a többi, mért írják ki az újságba a viselt dolgait és épen csak az ő viselt dolgait? Mért nem írják a Lapujtóról, Kukáliról, Tatár-Szent-Györgyről is? Mi közöm nekem épen ahhoz, hogy a mátészalkai menyecskéknél ezután nem merül meg a papucsuk a sárban, mert aszfaltjuk lesz, amin hihetőleg szintén csak meztláb fogják dicsérni az Urat?

Már tudniillik Tisza István urat.

Mert hiszen azért kell Mátészalkának aszfalt, pálmakert és középiskola, mert ennek a derék falunak Tisza István a gazdája. A kegyelmes ur pedig igen le van kötelezve a mátészalkaiak iránt, mert ezek a legjobb tej-kundsajtjai. Azt mondják, különösen azóta élnek el sok tejet, mióta natalomba jutott az „István gróf“. Alig győzi meg őket a geszti tejgazdaság.

Hát itt van a dolog hübnere, ahogy Cicero mondta. Akinek Isten a barátja, könnyen üdvözül. Mátészalka aszfaltoz, makdámoz, keramitoz, fásit, kertesit és bizonyára meg fogja kapni az államtól a polgári iskolát is, amit Magyarország annyi városa is nélkülöz még. S ő nagyközség létére kijárhatja még a harmadik egyetemet is, ha érte a maga dolgát. Sőt ami mindennek fölött való nagy dicsőség, még azt is ki lehet csinálni, hogy a gyorsvonat is megálljon Mátészalkán...

Ja, igen a gyorsvonat. Ez példázza legszebben minden ez világi dicsőségnek elmúltát. Mert hiszen a gyorsvonat valamikor megállt Rátóton is, Dánoson is s ma mindkét helynek csak füttyent. Igen, csak füttyent. Tetszik tudni, ugy-e mennyi

lealázó van ebben? Mert ha minuep szigna nélkül robog el, az ördög bánja. De ha nem áll meg és füttyent, mindjárt felujul a csél-esap csufolódás:

— Nini, elmaradt a kutyája!

Szegény Rátót, szegény Dános! Fuit Dion et fuimus Troes! Ma Geszire és környékére tevődött át Magyarország sulypontja. Mátészalkának is jutott belőle egy összemaréknyi. Szedi is az illatos rózsákat, míg tart a szép nyár.

Mert, haj, elhull a virág — s eleszik a sulypont. Eljő még az idő, mikoron majd — Mátészalkának is csak füttyent a gyorsvonat. És akkor ismét aktuális lesz a szép balladás nótája, melyet ma meghazudtolnak a tények:

Sej, Mátészalka gyászba van...

Csipke.

VEGYES HIREK.

A fogyasztási szövetkezet elűsítése nem tagoknak. Az Omke összes vidéki fiókjaival közölte a kereskedelmi miniszternek azt a döntését, hogy amely szövetkezet a kereskedelmi törvény 223. szakaszában körülírt célját túllépte — aminek elbírálására a kereskedelmi bíróság illetékes — azt a kereskedelmi törvény 248. szakasza értelmében fel kell oszlatni. Ez alapon egy vidéki kereskedő a községben levő fogyasztási szövetkezet ellen feljelentést adott be a rimaszombati törvényszékhez, kérve a szövetkezet feloszlatását, miután az nem tagoknak is árusított. A törvényszék elutasította a feljelentést azzal az indokolással, hogy a nem tagoknak való elűsítés csupán az igazgatóság vagy üzletvezető ténykedése volt, már pedig ez alapon nem, hanem csupán akkor lehet feloszlatni a szövetkezetet, ha az közgyűlési határozat alapján terjesztette ki működését a 223. szakaszról eltérő célokra.

* **Testvérgyilkosság egy forintért.**

Gorkij Maximnak, a nyomoruság költőjének tollára méltó eset történt tegnap reggel a Ferencz József rakodópart 27. számú házában, a szegény napszámosok éjjeli menedékhelyén. A rakodóparti őrszemhez beállított tegnap reggel egy Vojtasek Lajos nevű viczeházmester és elmondta, hogy öccse József tegnaphajnalban vérző sebbel jött haza lakásukra s ott rövid szenvedés után meghalt. A viczeházmester elmondta azután, hogy József öccse az Irányi-utczában mulatott, ahol verekedés közben társai szurkák. A rendőrség emberei kimentek a viczeházmester lakására, a hol az öccsével és Hainz Julianna nevű szeretőjével lakott együtt. Vojtasek József az ágyban feküdt, holtan, a szoba padlójárói pedig friss vérényomokat mosogatott fel a házmester szeretője. A rendőrségi nyomozás csakhamar megállapította, hogy Vojtasek Lajos eladásából egy szö sem igaz. Öccse nem volt az Irányi-utczai koreszmában, nem is verekedett ott társaival, hanem tulajdon bátyja szurkagyon. A két testvér tegnap hajnalban összeverekeedett egy forint miatt, amit Vojtasek Lajos öccsétől követelt. A verekedésbe beleszólt a viczeházmester szeretője is, mire Vojtasek József arcul ütötte a leányt. A viczeházmester vak dühében kést rántott és öccse mellébe döfte. A szerencsétlen embert szíven találta a szurás s egy órai szenvedés után meghalt. Bátyja csak hosszú töprenkedés után ment jelentést tenni a rendőrhöz, s öccse szomorú sorsát akkor is a maga mentegetésével, elferdítve adta elő. A rendőrség a gyilkos testvért szándékos emberölés miatt letartóztatta, az áldozat

holttestét pedig beszállította a törvényszéki orvostani intézet boncoló termébe.

* **A zongoratanító felmondási ideje.** A bpesti kir. tvszék felebezési tanácsa egy konkrét eset alkalmából kimondotta, hogy: a magasabb műveltséget igénylő zongoratanítói állásból önként követhetik, hogy az idejét előre lekötő tanító arra az időre, míg az ok nélkül elvesztett állása helyébe másikat szerezhet, kárpótlandó s mert az az idő, amely alatt az élet rendes viszonyai közt újabb állást nyerhet, tekintve, hogy óradíjas tanításról van szó, a kir. törvényszék felfogása szerint egy hónapi időben számítandó, ennél fogva felperesnek, kivél I. r. alperes a munkabéri jogviszonyt jogos ok nélkül szüntette meg felmondás nélkül, egy órá járó tandíj megítélendő.

* **Tizenhatéves apagyilkos.** Megrendítő családi dráma játszódott le a krassószórénymezei Szarazány községben. Lőrincz József szatócs neje megverte kicsiny leányát, mert nem fogadott szót. A férj ezért haragra lobbant s megfenyítette az asszonyt. Amikor ezt a 16 éves Gergely fiuk meghallotta, kifutott az istállóba s egy hatlötű forgópisztolyal visszatérve, atyját az ajtóból lölte. A megsebesült még 100 lépésnyire üldözöbe vette a fiut, de azután erejét vesztve a házba visszatért, ahol csakhamar meg is halt. A gyilkos fiu másnap hazatért, de a csendőrség nyomban elfogta s beszállította a lugosi királyi törvényszék fogházába. Jellemző a minden emberi érzésből kivetkőzött fiatal gyilkosra, hogy atyja boncolásán jelen akart lenni, mely óhaját a kiszállt bizottság a törvény értelmében teljesítette is. A fiu teljes közönytelt nézte az orvosok műtétét.

* **A buziási templomrabló.** Buziáson a mult héten Barcsay Béla, egy 14 éves, jó házból való fiu, reggel elment a templomba és mise után oda észrevétlenül becsukatta magát. Mikor a délután folyamán kimenekült a templomból, esernyőjét benn felejtette. Ez volt a veszte, mert Szántó József csendőrmester vállatára fogta és beismerte, hogy a mult év óta négy ízben feltörte a buziási templom perselyeit és azokból mintegy 9 koronát ellopett. A zülött fiut átadták a bíróságnak.

A görög király úzerkedése.

— október 12.

Egy idő óta a dán közvélemény törvényes tilalmat sürgt a nemzeti és történelmi értékű műkincsek kivitele ellen. E mozgalomnak oka a görög király úzerkedése. György görög király, aki a dán király fia, igen ügyes spekuláns és nagyon jól ért ahhoz, hogyan növelheti a vagyonát. Hogyan idézte elő az ő intézkedése a font említett mozgalmat, annak története a következő:

A görög király magánvagyonát ház-és telepspekulációra használja föl, és Páriban, Newyorkban, Kopenhágában és más városokban ingatlana van. A király körülbelül huszonhárom évvel ezelőtt 350,000 koronáért megvásárolta a kopenhágai Bernstorff-féle kastélyt, amely a 18. század közepéről való. Nevetségesen csekély az összeg, amelyet a király ezért a történelmi emlékkastélyért fizetett, mert a kastély fölszerelése valóságos kincset ér. Csak azért adták olyan olcsón, mert azt hitték, hogy a görög király, mint dán herceg, bizonyára gondját fogja viselni új birtokának. De esalódtak. A kastély megvétele a görög király számára nagy hasznot hajtó üzlet lett és a dán herceg egyáltalán nem törődött a nemzeti érzéssel, amikor vagyonszerzésről volt szó. A görög király elsőben is a kas-

tely egyik szárnyát, körülbelül a vételár harmadáért eladta egy szomszédjának, az épület többi részét pedig, ránézve rendkívül kedvező feltételekkel, bérbe adta.

Néhány helyiség megmaradt a tulajdonos rendelkezésére, közöttük egy terem, amelyben a kastély kincsei voltak. A gobelinek, a 18 század első feléből való francia munka, egy pompás kandalló, karos-gyertyatartó és egy rokokó butorfelszerelés annyi értéket képviselnek, hogy jóval fölülmúlták a kastély egész vételárát. Néhány évvel ezelőtt egyszerre csak eltűntek a drága gobelinek és a rokokóbutor is, állítólag, mert Párisba vitték kijávitás végett. De mivel a javítás csak nem akart véget érni, a dán műbarátok nyugtalankodni kezdtek és kutatáshoz fogtak. A kutatás eredménye az lett, hogy a görög király a drága holmit egy londoni régiségkereskedő közvetítésével eladta Párisban Rothschild bárónak, aki a négy gobelinért egy millió frankot adott.

A dán sajtó ennek következtében most a nemzeti kincsek kivitelenek tilalmát sürgeti és kiszámítja, hogy György király eljárása által nemcsak tehermentesen szerezte meg a palotát, hanem a fölszerelés eladásával még körülbelül másfél millió hasznot szerzett.

KÖZGAZDASÁG.

Heti piaci árak.

október 11.

A keddi hetivásár áraitól a vásárfelügyelőség a következőket jelenti:

	Kor.-tól.	Kor.-ig.
100 klg.		
Buza	18	19
Kétszeres	17 00	—
Rozs	14 00	—
Árpa	14 60	—
Zab	—	14 40
Tengeró	—	—
" oszvos	8	—
" szemes	14	—
Köles	15	—
Szalonna, sós	140	146
" uj	—	—
Háj	144	144
Zsir	110	110
Kihizott sertés	—	—
Sertésbőr	9	—
Széna	8	7 80
" II. rendű	9	8
Luczerna	7	—
Bákköny	6 80	7
Lóhere	4	—
Takarmány szalma	1 40	1
Alom szalma	—	8
Zsup szalma száz kéve	10	—

A hetivásár forgalma kedden a következő volt:

Ló felhajtattott	2970
Elkelt	1520
Szarvasmarha felhajtattott	4100
Elkelt	1840
Sertés felhajtattott	3960
Elkelt	2264

REGÉNY CSARNOK.

Elintéztett ügy.

Irta: **Tömörkény István.**

— Isten áldjon mög téged is kislányom.

Ahogy a menyecske halad, Márton elgondolkozva néz utána.

— Vera! Estére már nem erre löszök, hát vacsorával ne keressetek.

— Édösanyám azt mondta pedig, hogy itt marad kend még holnap is, — fordult vissza a menyecske.

— Nem. Nem lehet. Nagyon kopár a fű már. Odébb köll mönni.

— A tarisznyában sincs semmi, csak könyér. Majd akkor hozok inkább valamit...

— Nem jó neköd ez a sok járás-keles — mondja Márton. — Nem köll sömni. Van tej.

— Hol?

— Hát a bürgében, — mondja Márton.

— A pulikának int is azonnal, hogy a nyáját téritsék. A csapat megindul a pusztá másik szélé felé.

II.

Estére kelve a Márton nyája megint csak a pusztá szélén van, de a pusztá másik oldalán. Vera urának a tanyája itt van nem messze, csak egy órajárás. A juh tehát a kisbojtár és a pulik gondjára maradt, míg Márton fölül a csacsira, fölcsatolván előbb a csizmájára a fél-sarkantyut. Juhász ember nem szokott két sarkantyut viselni, az olyan féllónak, mint a szamár, elég egy is. A szamárszuró nevezetű vas.

Megy hát Márton a csacsira, a csacsi is tudja hova mennek, mert voltak már itt nem egyszer s különben látta a Verát a mezőn, hát gondolhatja mi ügyben mennek. Jól mennek. A csacsi kocogni nem igen szeret, de lépésben jobban megy, mint a ló s így a nap jóformán még le sem áldozott, már a tanyában vannak. Ez nem megy minden láрма nélkül, mert a tanyabeli kutyák ugatnak, Márton pulija pedig a csacsi négy lába közül teletget visszsa.

Márton leszáll az istenlova hátáról. A házból jönnek elébe. Jön a veje, már mint ez a Simitó János Azt mondja:

— Adjon az isten jó estét.

— Adjon az isten, — mondja Márton.

Állnak egy darabig. A csacsi elmegy a kuthoz, a béres mer neki. A többi kutyák igen csak szeretnék megfogni a pulit, de a puli nem jön ki a csacsi alól, a számartól pedig tart a kutya, mert igen jóízűeket tud rajtuk rugni.

Azt mondja Márton:

— Kérdőzd mán, hogy mért gyüttem.

Azt mondja János:

— Majd mögmondja kend, ha akarja.

Gyerünk be a házba.

Azt mondja Márton lassan:

— Nem mék.

— Mér nem gyün kend?

— Azért nem mék, mert minek mönnék, mikor nem mék. Mit keressek abba a házba, ahonnan leányomat csöcsezőpóttul kiverik?

János lehajtja a fejét és turja lábával a homokot:

— Gondoltam mindjárt, hogy a Vera fájlalja a kend fejit.

— Az hát. Hát minek bántál vele így?

János védekezik:

— Hát nem én. Hát az édösanyám volt itt. Azt mondta, hogy már öleget pihent. Azt mondta az asszony.

Akar valamit mondani Márton mérgesen, de hallgat inkább, hogy haragját türtőztetni tudja.

(Folyt köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyó szám 14. Bérlet 10-ik szám (A)

Ma, szerdán, 1904. évi október hó 12-én:

FATINITZA.

Nagy operette 3 felvonásban.

Holnap, csütörtökön, okt. 13-án, bérlet 11. sz. „B”

BIZÁNCZ.

Színmű 3 felvonásban.

„Animal”

állatok emésztését elősegítő táppor.
Kiváló eredménnyel kipróbálva marhánál, lovaknál, sertéseknél és juhoknál.

E kiváló számos nagy foszfor tartalmu gyökérből, ásványi és szerves anyag kból összeállított táppor előnyei:

- az „Animal” táppor az állatok emésztését hatékonyan elősegíti
- az „Animal” táppor az állatok hizását fokozza,
- az „Animal” táppor az állatok munkabírást fokozza,
- az „Animal” táppor a tápképződést előmozdítja,
- az „Animal” táppor az állatok székletképződését előmozdítja,
- az „Animal” táppor a gyapjúképzőlést növeli és a szőr fényesedését elősegíti,
- az „Animal” táppor a betegségek iránti fogékony ságot csökkenti

Vegyileg kipróbálva a csacsi kir. mezőgazdaság. vizsgálati állomásánál Bácsban, 1903 február 19. 399. A szám és dr Szilágyi Gyula műegyetemi magántanár és hitos kereskedelmi tövényszéki vegyésznek, 1903 január, 7442 szám. — 8 k ezer elismerőlevél tanuskodik a kiváló hatásról. — 4000 k rekedőnél állandó raktár Ausztriában Gyártási engedély Bácsban 20 206/1904. szám

Használati utasítás minden csomagban mellékelve
Egyedül elárúsítás Merklé Ferencz fűszer-csémegé- és borkereskedésén, Debreczen, Fűvész-kert-uca 14. szám.

PLOMBUS Co. New-York 104 E 106 Str.

PLOMBUS!

250,000 hálairat 1 év alatt

Nincs többé fogfájás!
odvas fog!
bűös száj!

Fenti betegségeknek előidézői kétségtelenül az odvas fogak. Ezen remek amerikai szer ezen kínos és kellemetlen szenvedéseket

azonnal megszünteti!

„Plombus“-szal mindenki maga plombirozhatja —

fájdalom nélkül és hihetetlen egyszerű módon

odvas fogait!

„Plombus” ne hiányozzék egy háznál sem. az egyszeri csekély kiadás százszoros kamatja: a nyugalom. A fogfájdalmakban szenvedőket tehát saját érdekében felhívjuk, hogy rendeljék meg ezen valóban remek háziszert, mely az amerikai élelmesség netovábbja!

Ára egy adagnak, mely 5—6 odvas fogakra elegendő, használati utasítással 2 korona. 2 kor. 10 fill. előzetes beküldése után bérmentve bárhova. Megrendelhető egyedül a Magyarországi képvisellettől, melynek czime:

„Plombus”-szétküldés, Pásztyó, Heves-m.

Apró hirdetések.

HELYETTESÍTÉSRE vállalkozik joghallgató.
Czinné kiadóban.

Az általánosan elismert kitűnő

Mohai Ágnes

ermeszi és magyar ásványvíz
 mely a külföldi Gies-hütlit legjobban
 pótolja, főraktára:

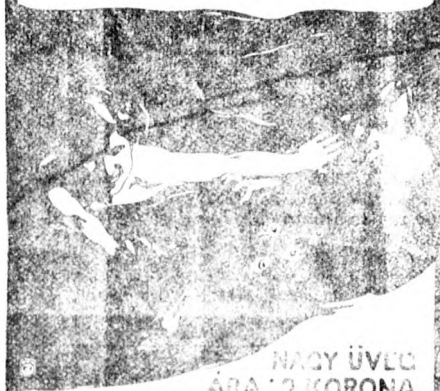
MAYER JENŐ

fűszer- és csomage üzletében.
Debreczen, Piacz- és Széchenyi-
utca sarkán.

1 literes üveg 19 kr.

1/2 " " 13 "

melyen leszállított áron kapható.

**BRAZAY FELE
SOSBORSZESZ**

NAGY ÜVEG
ÁRA 12 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS NEMEN ÜVEGREZ
MELLEKEZNE VANI.

Szőnyeg,

✕ függöny, butorszövet, ✕
linoleum

● raktárunkat, saját hazunkba ●

Kossuth-utca 5. sz.

|| főzetünk emeleti helyi-
ségeibe helyeztük által. ||

A még raktáron levő
szőnyeg, függöny, butor-
szövet, ágy- és asztalterítőket
ameddig a készlet tart

✧ leszállított árak mellett ✧

árusítjuk el.

Kosznay J. és Társa.

Debreczen Kossuth-u. 5.

6384.

SZ.

t. r. 1904.

Hirdetmény.

Püspökladány községének telekkönyvi betétei az 1886: XXXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891. XVI. t. czikk értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadtván, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t. czikk 15. és 17. §-ai alapján, — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t. czikk 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. t. czikk 15 §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t. czikk 7. §-a és az 1891: XVI. t. czikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket, azok pedig, akik valamely teherterhelés átvitelének az 1886: XXIX t. czikk 22. § a, illetve az 1889: XXXVIII. t. czikk 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1905. évi május hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, bárányára nem szolgálhat;

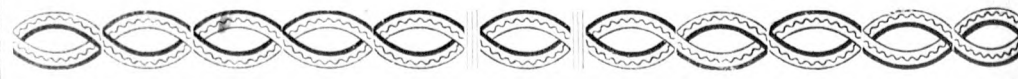
2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t. czikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t. cz. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is a — tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1905. évi május hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyújtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételre nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartama által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármily irányban sértve vélik, — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t. czikk 16-§-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1905. évi május hó 15. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetiet a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

**A püspökladányi kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság
1904. évi okt. hó 1-én.**

Dr. Tikos,
kir. albiró.

Háziurak és építész urak figyelmébe.

Függőereszes csatorna 18. számú I-ső rendű horganyozott vaspléből . . . á m. 1.60 fill.
Tetőn fekvő csatorna 18. számú I-ső rendű horganyozott vaspléből . . . á m. 4. . . fill.
Tető fedés négyzetméterenkint 18. számú I-ső rendű vaspléből . . . á m. 3.30 fill.
Ezen minták feketé pléből festve 15% olcsóbb. Más előforduló épületmunkák rajzszerinti kivitelben olcsóbban 10% -al, mint Budapesten.

Fűthető fürdőkádak 40 K-tól feljebb.

Rendes fürdőkádak 20 K-tól feljebb.

Gyermek fürdőkádak 10 K-tól feljebb.

Ülő fürdőkádak 11 K-tól feljebb.

Kályha csövek egyenes 30 f.-től feljebb.

Könyök csövek 40 f.-től feljebb.

Bortorralók 60 f.-től feljebb.

Mindenféle konyha cikkek raktáron tartok feltűnő olcsó árban.

Elvállalok klozet kezelést, 1 évre 8 K-ért.

Kövesi József bádigos mester. Debreczen,
Széchenyi-utca 1. szám.

Donogán és Somossy-czéggel szemben.